

Universitätsbibliothek Paderborn

**Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis
Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev
De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo**

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

IV. Id docetur è canone VI. Concilij CP. Qui explicatur, & conciliatur cum canone Basilij; rejecta conciliatione Balsamonis. Basilius agit de schismate nondum desperato. Canon VI. è Nicolao. ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-15591

& Imperij Lib. IV. Cap. VIII. 223

colligi potest ex iis qua dicta sunt lib. IIII.
c. ultimo. Ille vero accedens Romam , sub-
missis precibus a Sergio I V. Ioannis succe-
flore contendit ut monasterij consecratio-
nem sibi juxta canones & Infinianam legem
permitteret. Sed repulsus fuit hac exceptio-
ne, quod Fulconi liberum fuerit in fundo
suo propriaque hereditate monasterium
construendi monasterium ipsiusque conse-
crationem Romanæ Ecclesiæ conferre; quia
cujus est hereditas , ipsius & consecratio. Quare
Hugo accepta e manibus Gregorij Silvæ-
candidæ Episcopi virgulâ , jus omne quod
sibi competitbat , in Romanam Ecclesiam
transfutur. Sergius vero Petrum Vipernensis
Ecclesiæ Episcopum in Gallias direxit , mo-
nasterium illud vice sua consecraturum.
Qua dedicatio peracta est anno M X. ut te-
flatur Chronicon Turenensis Ecclesiæ : Ab-
batia Belliloci , & Ecclesia S. Florentij de Amba-
ria , a Fulcone Nerra fundantur anno M X.

III. Opinio verò de Ioanne schismatico haulta est à locutione à Glabro usurpata, cùm ait Ioannem & Fulconem *recons schisma* in Ecclesia Romana creavisse. unde vir eruditissimus colligebat h̄c agi de Pontifice schismatico. Veruntamen hoc loquendi genus eo seculo vulgatum erat, ut violatorum canonum incommoda indicarentur, quæ pacem Ecclesiæ turbare solent, & verum schisma in Ecclesiam invehere. Schisma autem etsi in eo consentiat cum crimine hæresis, quod utrumque unitatem communione némque Ecclesiæ catholicae violet, istud fide læsa, illud caritate corrupta, attamen origine magnopere differunt. Etenim hæresis lèdit regulam fidei, ipsaque Christianæ professionis fundamenta evertit; schisma verò disciplinam ecclesiasticam labefactare nititur, & episcopalem auctoritatem concutere, ut docent Basilius & Hieronymus. Vnde Manichæos, Valentinos, Marcionitas, & Pepuzenos inter hæreticos recenserent Basilius, quia de ipsa in Deum fide controversiam movent, & à ceteris Christianis dissentient: Σχίζουσι τὸν μετανοεῖς διάρρηπας ἔχοντες τὸν τοῦ Θεοῦ πίστεως εἶναι καὶ αγαποῦντες. Novationis autem sive Catharos schismaticis adscribit, quia de disciplina tantum cum Ecclesia contendebant, nempe an lapsi ad penitentiæ beneficium admittendi essent: Σχίζουσι τὸν μετανοεῖς διάρρηπας ἔχοντες τὸν τοῦ Θεοῦ πίστεως. Observandum tamen est eam esse schismatis indolem, ut in hæresim vertatur, quod de Donatistis dixit alicubi Augustinus: apud quos contigit ut geminatione baptisimi hæresis ex schismate nasceretur, quemadmodum loquitur Imperator in Codice Theodosiano. Et in universum Hiero-

nymus asseruit de omnibus schismatis, eos
proprium quoque dogma confingere soli-
tos, ut secessionem suam necessariam fuisse
probarent. Attamen vulgatum illud quod
sepiissime jaetatur apud veteres, scilicet in-
veteratum schisma in haeresim definire, ab-
ditam quandam disciplinæ ecclesiasticae re-
gulam pra se ferre videtur. Ea vero hoc
unum significari puto, nempe ipsum schis-
ma, et si nulla haeresos labé infectum, si
pertinax fuerit & inveteratum, transire in
naturam haeresos, & schismatics ejus ge-
neris, Ecclesia frequentibus admonitioni-
bus rebelles haeticis accenserit.

I. Eam interpretationem hausi est canonico sexto Concilij Oecumenici secundi; quo haereticis interdictitur accusatio adversus Episcopum orthodoxum, si de crimen ecclesiastico agatur. Haereticos autem definit eos esse qui heres ab Ecclesia damnatas profitentur. Subjungit autem haec verba: *Ad huc autem & eos qui sanam quidem fidem confiteri pro se ferunt, abscessi sunt autem, & alibi quam cum canonici nostris Episcopis conventus celebrant.* Pugnare videtur hic canon cum Basili canonice, qui schismaticos ab haereticis discrevit. Quod ita componit Balsamo, ut in canone Constantinopolitano de schismaticis agi putet, qui specie quidem sunt orthodoxi, sed re vera haeretici, *κατεργατον μηδεπρεπουσας, κατ αλλοις ουρας ζηπεντος.* Sed si ea mens esset canonis, non opus erat hoc additamento, nec schismaticorum mentio injicienda. Primum enim caput, quod haereticos arcer, sufficiebat ad schismaticos quoque ab accusatione removendos, si necessaria sit probatio, eos praeter schismatis scelus, heresi quoque laborare. Verior est haec conciliatio, Synodum secundum intelligandam de schismaticis pertinacibus & ab Ecclesia condemnatis, Basilium de iis schismaticis de quorum reditu nondum desperavit Ecclesia. Quod eleganter colligitur ex illius verbis, cum schismaticos eos esse definit qui dissentient ob. quae-

stiones quæ curationem recipere possunt,
ita *Cyriliana idiomata*. Quod attinet ad simulationem fidei, vel referri potest ad schismaticos, apud quos caritate violata, fides quoque non potest dici ex omnibus partibus integra; vel locus synodi emendandus juxta interpretationem quam sequitur Nicolaus I. ita ut hæc clausula canonis in duo membra divisa sit: *Præter hos autem, & eos qui simulant confiteri Schismaticos etiam, & eos qui seorsum à communianib[us] nobis Episcopis collectas faciunt.* Iuxta hanc regulam, post condemnationem Synodi Nicææ, Concilium secundum, quemadmodum &

Malta and Sicily

Exempla Novit.

replicatio canning
P.

Concilium Ephesinum, non solum Novatianos, sed etiam Quartadecimanos recentent inter haereticos, etsi ob nudam disciplinæ questionem discessissent ab Ecclesia, scilicet ob contentionem de die Paschatis, quod die xiv. mensis Nisan cum Iudeis, non autem die dominica cum Christianis, celebabant. Plures quoque haereses Epiphanius & Augustinus describunt, quæ in sola disciplina peccabant. Exempli causa, inter propria Aërianorum capita sive dogmata hoc annumerat Augustinus, quod dicerent statu in Ecclesia non esse servanda jejuna, id est, solennia & constituta jejuna Quadragesimæ & quartæ sextæque feriæ. Media aëtate imaginum confractores de haeresi damnati sunt, licet de capite disciplinæ ageretur. Ejus rei inde petenda est ratio, quod schismatici violatae caritati per secessionem addunt quoque pertinacem contumaciam adversus Ecclesiæ decreta, quæ discessionis illius occasionem injustam & à perpetua traditione alienam esse in synodis declaravit. Itaque pervicaciae continuo auctoritatem Ecclesiæ contemnit, & sacras Scripturas quæ illum commendant. Quare mirum non est si schisma ejus generis in haeresim desinere dicatur. Hæc est sententia Ambrosij, qui Satyri fratris factum laudat, quod Luciferianas partes fugisset: *Non putavit, inquit, fidem esse in schismate. Nam et si fidem erga Deum tenerent, tamen erga Dei Ecclesiæ non tenerent, cujus patiebantur velut quodam artus dividere & membra lacerari.* Etenim cum propter Ecclesiæ Christus passus sit, & Christi corpus Ecclesiæ sit, non videtur ab iis exhiberi Christi fides à quibus evanescatur ejus passio, corpusque disrahitur. Unde recte Cyprianus negabat Novatianos habere penes le Ecclesiæ; idemque de Donatistis passim alferuit Augustinus.

V. Antequam vero discedam à canone sexto C P. tollendum est vetus mendum quo laborant editiones Zonarae & Balsamonis. Quid enim significant *Canonici Episcopi*? In Synodo Laodicena mentio fit psalteriarum canoniconum, id est Cantorum qui in Clero adscripti sunt, ut distinguantur ab extraneis Cantoribus. Sed nulla similis ratio occurrit in Episcopis. omnes enim canoni seu laterculo Ecclesiæ sunt adscripti. Eusebius Dorylai proponit quidem in contextu Graeco Concilij Chalcedonensis, ordinandum Ephesi canonicum Episcopum. Sed ex antiqua versione Latina constat locum est corruptum, & legendum γεροντας seu canonice. Quæ lectio maximè congruit cum iis quæ referuntur in illa actione, de ordinationibus Bassiani & Stephani, quæ factæ erant per vim & tumultum contra canones. Quare

emendandus locus canonis sexti, & legendum γεροντος ήγέρη θεοφόρος, ut hic sit illorum verborum sensus: Eos esse schismaticos, & haereticis adscribendos, qui non celebrant conventus cum Episcopis nostræ communionis. Kovaricoli dicebantur Episcopi qui ejusdem erant communionis, qui sibi invicem communicabant. Qua dictione usæ est ipsa secunda synodus in epistola¹ ad D. a. matum, cùm ait sibi non licuisse per temporis angustias monere Episcopos sua communionis, νάρτος τοις επαρχίας κονκάνος Καρυνθίας. In² Synodo Beryensi Cyrillus Alexandrinus & Ibas Edessenus dicuntur fuisse invicem κονκάνοι. Et in Actis Synodi ad Quercum,³ monachi quidam orthodoxi dicuntur fuisse κονκάνοι της οἰνησιδην & της Καρυνθίας. Occurrunt saepe Kovaricoli, quos hanc Latinè *Communicatores* reddunt, in epistolis Hormisdæ, & alibi. His rationibus motus, ex conjectura cùm locum illum emendasse, & κονκάνοι Episcopos canonicos substituissim, incidi in epistolam Nicolai I. qui hunc canonem laudat, & *Communicantes* vertit, ut nullus de emendatione dubitandi supervisus locus: *Eos qui seorsum à communicantiibus nobis Episcopis collectas faciunt.*

V. I. Ut autem redeam unde discessi, cùm schisma ortum habeat à contentione ob ecclesiasticam disciplinam, quando canones de disciplina lati franguntur, schismati prebetur occasio; imò vero in hoc animorum & sententiarum dissidio potest dici aliquod schisma constatum esse, cui deest sola fecatio à communione externa, ad quam aditus fieret per importunas excommunications. Eleganter vero probatur hoc seculo usum locutionis illius invaluisse, ex literis Benedicti IX. ad Stephanum Arvernensem Episcopum, qui conquestus erat de absolutione à Papa, Pontio Comiti Arvernensi indulta, licet ab Episcopo excommunicatione constrictus esset. Responder eam sibi ignoram fuisse: de qua si certior ab Episcopo factus fuisset, Pontium non solum repulisset, sed etiam Episcopi auctoritatem firmando, eum anathematisatu repercutisset: *Prostitor quippe, inquit, omnibus consacerdotibus meis ubique terrarum, adjutorem me & consultatorem potius esse quam contradictem. Absit enim schisma à me & à Coepiscopis meis.* Itaque illam pœnitentiam & absolutionem quam tuo excommunicato ignoranter dederam, & ille fraudulenter accepit, irritam facio & cassam. Schisma dicitur à Benedicto dissidium inter Papam & Episcopos, cùm de corruptis canonibus justè conqueruntur. Insignis est ad probationem hujus significationis locus Concilij Anglicani, quod habitum est & dictatum à Legatis Hadriani

Vide secundum
Praefationem Mar-
tini S. 10.

Concil. Laodic.
can. 15.

Concil. Chalced.
A. 411. 2606.
γεροντας.
Verbo antiquo.
Ordinari autem
dicit regulatissi-
mum Episcopum.